

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γ' Γενικού Λυκείου

Γενικής Παιδείας

Μ. Δευτέρα 29 Απριλίου 2024 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Το κείμενο πραγματεύεται, μεταξύ άλλων, την προσφορά της μουσικής στον συγγραφέα. Αναλυτικότερα, μέσω της ακρόασης αγαπημένων τραγουδιών αυτός ξεπερνά δυσκολίες της καθημερινότητας και, ενεργοποιώντας την εθνική του συνείδηση και το αίσθημα της συλλογικότητας, γνωρίζει τον εαυτό του και θυμάται δεινά που ταλάνισαν τον λαό στο παρελθόν. Παράλληλα, η αγαπημένη μουσική γιατρεύει τραύματα, αποφορτίζει από αρνητικά συναισθήματα και γαληνεύει τον συγγραφέα, που βλέπει έτσι νηφάλια την πραγματικότητα και προσανατολίζεται ορθά. Τέλος, τα αγαπημένα μουσικά ακούσματα δημιουργούν ελπίδα και επανασυνδέουν τον συντάκτη με παρελθούσες μορφές ζωής, που επιβιώνουν και σήμερα.

ΘΕΜΑ Β

- B1. 1) β
2) γ
3) γ
4) α
5) β

- B2.** α) Για να ασκήσει δριμεία κριτική στα προϊόντα της υποκουλτούρας, ο συγγραφέας του κειμένου Β' χρησιμοποιεί:
- i) **αξιολογικά επίθετα** (*σαθρό οικοδόμημα, ανοιχτή τηλεοπτική χωματερή, απειλητική και δυσώδης*) που αισθητοποιούν το χαμηλό επίπεδο των προβαλλόμενων στην τηλεόραση καλλιτεχνικών και μουσικών εκπομπών και αναδεικνύουν την αγανάκτηση του συγγραφέα για τα θεάματα της υποκουλτούρας
 - ii) **ειρωνεία**, που εκφράζεται με τη χρήση αλλεπάλληλων σημείων στίξης (εισαγωγικά και θαυμαστικά). Με την ειρωνεία αυτή (δήθεν «καλλιτέχνες», με χορηγούς από την κόμωση ως τα εσώρουχά τους / με πολλές «χάντρες» και «προβολείς» και, βέβαια, με άφθονο χρήμα!) ο συντάκτης του κειμένου δηλώνει την αγανάκτησή του για την προβολή μη ποιοτικής μουσικής στην τηλεόραση και για τη στήριξη καλλιτεχνών από επιχειρηματίες, που προωθούσαν αυτά τα είδωλα, για να διαφημίσουν τα προϊόντα τους, δημιουργώντας έναν λαμπερό κόσμο επίπλαστης επιτυχίας.
- β) Για να επαινέσει την πρωτοβουλία της κρατικής τηλεόρασης να προβάλλει μια εκπομπή που προωθεί τη γνήσια τέχνη, ο συντάκτης του κειμένου χρησιμοποιεί:
- i) **έντονα μεταφορικό λόγο** (έγινε ένας μικρός «σεισμός» πολιτισμού, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης *παίρνουν φωτιά*, μια απρογραμμάτιστη **τηλεοπτική «επανάσταση»**). Αυτές οι μεταφορές δείχνουν την αλλαγή που επήλθε στο τηλεοπτικό τοπίο χάρη στην προβολή της ποιοτικής μουσικής εκπομπής της ΕΡΤ και τον ενθουσιασμό του συγγραφέα για την απόρριψη των ευτελών θεαμάτων και μουσικών ακουσμάτων από την κρατική τηλεόραση.
 - ii) **ασύνδετο σχήμα** (Εκατόν είκοσι λεπτά, μια μικρή ορχήστρα, δυο «οικοδεσπότες», δύο «καλεσμένοι» και ένα χειμωνιάτικο βράδυ της κρατικής τηλεόρασης ήταν αρκετά ...): με το ασύνδετο σχήμα παρουσιάζονται με έμφαση και γοργό ρυθμό οι πολλαπλοί αλλά, ταυτόχρονα, εξαιρετικά απλοί παράγοντες που συντέλεσαν στην επιτυχία της εκπομπής της κρατικής τηλεόρασης, που ανέδειξε με ουσιαστικό τρόπο και χωρίς τεχνάσματα εντυπωσιασμού τη μαγεία της μουσικής.

- B3. α)** Τέσσερα χωρία του κειμένου Α' με συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας είναι τα εξής: *Η σκληρή φωνή της, πέτρα και γαϊδουράγκαθο / με τυλίγει το παλιό βίωμα / Είναι γιατρικό το τραγούδι / Βλέπεις με νου και μάτια καθαρά, ανατέλλουν σκέψεις και αισθήματα παρηγορητικά.* Με τη χρήση της συνυποδήλωσης ο συγγραφέας προσδίδει συγκινησιακές αποχρώσεις στον λόγο του, αφού αναφέρεται σε ένα πολύ προσωπικό θέμα, την επίδραση που του ασκούν τα αγαπημένα του μουσικά ακούσματα. Έτσι, δίνει έμφαση και προσδίδει υποβλητικότητα στο μήνυμα, που παρέχει στον δέκτη αισθητική απόλαυση και όχι πληροφόρηση. Τέλος, η συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας δίνει ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στον λόγο, προσελκύοντας το ενδιαφέρον του αναγνώστη για ένα θέμα που αφορά και τον ίδιο, την προσφορά της μουσικής στη ζωή του.
- B3. β)** Ο συγγραφέας του κειμένου Α' στη δεύτερη παράγραφο εκφράζει την άποψη ότι η τέχνη παρηγορεί τον άνθρωπο. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει από κάποιες προκείμενες, διατυπώνοντας έτσι ένα εκτενές επιχείρημα, σύμφωνα με το οποίο η μουσική αποφορτίζει το άτομο από τα δυσάρεστα συναισθήματα (Η μουσική σκεδάζει τον φόβο και την πίεση, αποκαλύπτει δυνατότητες. Λειτουργεί ηρεμιστικά, καθαρίζει το θυμικό, λαμπρύνει το κάνει) και το βοηθά να βλέπει με νηφαλιότητα τα πράγματα και να προσανατολίζεται ορθά (Βλέπεις με νου και μάτια καθαρά, ανατέλλουν σκέψεις και αισθήματα παρηγορητικά, ξαναβρίσκεις τις σταθερές σου). Στη συνέχεια, επιβεβαιώνει όσα προανέφερε, παρουσιάζοντας ένα προσωπικό παράδειγμα, το οποίο αφορά στα οφέλη που αποκομίζει ο ίδιος από την ακρόαση κάποιων αγαπημένων του τραγουδιών, των τραγουδιών της Μπέλλου (Με βοηθά η Μπέλλου. Με παρηγορεί και με καθησυχάζει πως όλα θα πάνε καλά ... και είναι αυτό σαν να πατάς την πληγή, για να βγει το σκοτωμένο αίμα ... Μετά έβαλα και άλλα ωραία τραγούδια της, της εργατιάς, της φτωχολογιάς). Με τα παραπάνω μέσα επιδιώκει να πείσει τον αναγνώστη ότι η τέχνη αποτελεί ίαση, μια πολύτιμη θεραπεία για τον σύγχρονο άνθρωπο, που χρειάζεται παρηγοριά και ψυχική γαλήνη.

ΘΕΜΑ Γ

Το προς εξέταση απόσπασμα αναφέρεται στα συναισθήματα που νιώθουν οι άνθρωποι, όταν έρχονται για πρώτη φορά σε επαφή με τον μαγικό κόσμο της Τέχνης. Αναλυτικότερα, ο αφηγητής αναπολεί τη στιγμή κατά την οποία αντίκρισε για πρώτη φορά τη φιλαρμονική και άκουσε τη μουσική που έπαιζε. Τη στιγμή εκείνη ξαφνιάστηκε και συγκινήθηκε, όπως πιστοποιεί ο κοφτός και βραχυπερίοδος λόγος του αποσπάσματος, που αναδεικνύει το σοκ που υπέστη ο αφηγητής, στη μνήμη του οποίου έμειναν ανεξίτηλα χαραγμένα στιγμιότυπα εκείνου του απογεύματος (*Θυμάμαι είμασταν ... βούρκωσε*). Αμέσως μετά, ο αφηγητής αποκόπηκε από την παρέα του και αποτραβήχτηκε στην αυλή του σπιτιού του, όπου αποπειράθηκε να μιμηθεί τις κινήσεις των μουσικών της φιλαρμονικής και να παραγάγει την ίδια μουσική με αυτούς, απόπειρα που κατέληξε σε αποτυχία, που προβάλλεται emphatically με την εντυπωσιακή οπτικοακουστική εικόνα του αποσπάσματος (... κι εγώ αμίλητος ... «ψόφος»). Μάλιστα, την απόπειρα αυτή παρακολούθησε ένας γείτονάς του, που τον ρώτησε τι κάνει και τον ανάγκασε να παραδεχθεί, στο πλαίσιο ενός υποτυπώδους διαλόγου, ότι προσπαθούσε να μιμηθεί τους άνδρες της φιλαρμονικής. Στο τέλος του αποσπάσματος ο αφηγητής επιστρέφει στο παρόν της αφηγηματικής πράξης και, απευθυνόμενος σε β' πρόσωπο στον αναγνώστη (να *σας* διαβεβαιώσω), εξομολογείται ότι ποτέ δεν πίστεψε ότι κατάφερε να κατακτήσει τους νόμους της μουσικής και να αισθανθεί ότι εξέφρασε πλήρως τον εαυτό του μέσω αυτής. Αντιθέτως, όπως πιστοποιούν η μεταφορά και η παρομοίωση «ένα ακριβό τραύλισμα!», «Σα να προσπαθείς να πεις κάτι που το νιώθεις καλά, αλλά δεν μπορείς να το πεις», νιώθει ότι, αν και προσπαθεί να εκφραστεί μέσω της μουσικής, δεν το έχει καταφέρει ως τώρα.

Προσωπικά, όταν ακούω την αγαπημένη μου μουσική, συγκινούμαι ιδιαίτερα, γιατί έρχονται στο μυαλό μου όμορφες αναμνήσεις από τις στιγμές που έχω μοιραστεί με αγαπημένα μου πρόσωπα. Επίσης, νιώθω χαρά, γιατί η αγαπημένη μου μουσική με βοηθά να ονειροπολώ και να μεταφέρομαι σε κόσμους από τους οποίους απουσιάζουν τα προβλήματα της καθημερινότητας. Τέλος, μπορεί, σπανιότερα, να νιώσω και θλίψη, καθώς τα αγαπημένα μου τραγούδια έχουν συνδεθεί και με πρόσωπα που δεν βρίσκονται πλέον στη ζωή, γεγονός που με στενοχωρεί ιδιαίτερα και μου θυμίζει τον πόνο και τη νοσταλγία που προξενεί η απώλεια, συναισθήματα που είναι δυσβάσταχτα

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΘΕΜΑ Δ

Τόπος, ημερομηνία

Προς τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου

Αξιότιμοι κύριοι / Αξιότιμες κυρίες,

Στο πλαίσιο της συζήτησης για τις καλοκαιρινές πολιτιστικές εκδηλώσεις της πόλης μας, έχω την ευκαιρία, με την παρούσα επιστολή, να αναφερθώ, ως εκπρόσωπος του λυκείου της περιοχής μας, σε ένα μείζονος σημασίας ζήτημα, τη διοργάνωση φεστιβάλ με θεατρικές και μουσικές παραστάσεις. Είναι αλήθεια ότι τα φεστιβάλ του καλοκαιριού αποτελούν σήμα κατατεθέν της χώρας μας. Όλα τα υπαίθρια θέατρα και οι αρχαιολογικοί χώροι γεμίζουν από φιλόμους ανθρώπους όλων των ηλικιών, που συρρέουν στα μέρη πολιτιστικού ενδιαφέροντος, για να παρακολουθήσουν με μεγάλη προσήλωση ποιοτικές παραστάσεις κάθε είδους. Επομένως, νομίζω ότι θεωρούμε όλοι αυτονόητο ότι η διοργάνωση τέτοιων εκδηλώσεων μόνο ωφέλιμη θα μπορούσε να αποβεί για τους συνδημότες μας. Ειδικά για εμάς τους νέους, που «βομβαρδιζόμαστε» καθημερινά από το διαδίκτυο και την τηλεόραση με τα προϊόντα της υποκουλτούρας, ένα τέτοιο φεστιβάλ θα αποτελέσει διαφυγή από τα επιβλαβή ερεθίσματα των οποίων γινόμαστε δέκτες.

Απάντηση α' ερωτήματος: οι επιπτώσεις της έκθεσης του νέου σε προϊόντα της υποκουλτούρας:

- δεν μου επιτρέπουν να μπω στη διαδικασία αναζήτησης του ωραίου. Υποβαθμίζουν το γούστο και την αισθητική μου, επιβάλλοντας το χυδαίο και το εύπεπτο εμπορικό θέαμα και ακρόαμα.
- δεν με βοηθούν να απομακρυνθώ από την πεζή καθημερινότητα και την αισθητικά ρυπαρή εποχή μας· αντιθέτως, με την ηχορρύπανση που παράγουν ή τη χυδαιότητα που προβάλλουν, εντείνουν το άγχος μου και την πίεση που δέχομαι από τη μονότονη αστική ζωή, εγκλωβίζοντάς με στη θλιβερή πραγματικότητα και τους καταναγκασμούς της.
- εμποδίζουν τη δημιουργία κοινωνικής συνείδησης, αφού δεν αναδεικνύουν κοινωνικά προβλήματα και δεν με παρακινούν να συμμετάσχω στην προσπάθεια εξάλειψης των νοσηρότερων φαινομένων της εποχής.

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- με αποτρέπουν από το να υιοθετήσω αξιακό κώδικα, αφού δεν προβάλλουν ενδεδειγμένους τρόπους συμπεριφοράς· αντιθέτως, προωθούν μηνύματα υπέρ του ρατσισμού, της χρήσης τοξικών ουσιών και της βίας.
- με οδηγούν στην ιδιώτευση και την απολιτικοποίηση, αφού πολλά από τα προβαλλόμενα έργα της υποκουλτούρας ναρκοθετούν τη δημοκρατία και την ισότητα και επιδιώκουν την εδραίωση ολοκληρωτικής και απάνθρωπης ιδεολογίας, προβάλλοντας ρατσιστικά και πολεμικά μηνύματα.

Απάντηση β' ερωτήματος: τρόποι με τους οποίους η δημοτική αρχή και το σχολείο θα μπορούσαν να εμπλέξουν τους νέους της περιοχής στις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις του δήμου

Δημοτική αρχή:

- διοργάνωση σεμιναρίων με θέμα τις Τέχνες σε αίθουσες του δήμου, δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων στο πνευματικό κέντρο του δήμου, αναβάθμιση της αισθητικής αγωγής στη συνείδηση των νέων, ώστε αυτοί να αγαπήσουν την τέχνη και να θελήσουν να συμμετάσχουν σε σχετικές με αυτήν εκδηλώσεις.
- συνεργασία με τους διευθυντές των σχολείων για τη διαφημιστική προβολή και την κάλυψη των εξόδων της διοργάνωσης ενδοσχολικών καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, όπως είναι οι μαθητικές συναυλίες και οι θεατρικές παραστάσεις, που αποτελούν προετοιμασία για τη συμμετοχή σε δημοτικά φεστιβάλ.
- αποστολή πρόσκλησης σε σπουδαίους καλλιτέχνες και διανοούμενους, ώστε αυτοί να επισκεφθούν τον δήμο και να κάνουν διαλέξεις σχετικές με την Τέχνη, μέσω των οποίων οι μαθητές θα μυηθούν στην ομορφιά του κόσμου των Μουσών.

Σχολείο:

- οι καθηγητές των ανθρωπιστικών μαθημάτων οφείλουν να στρέψουν τους μαθητές στην πνευματικότητα και να κινητοποιήσουν το ενδιαφέρον και την έμπνευσή τους, ώστε να αναβαθμιστεί το αισθητικό κριτήριό τους και να επιδιώκουν την επαφή με την τέχνη σε κάθε ευκαιρία, μία από τις οποίες είναι τα θερινά καλλιτεχνικά φεστιβάλ του δήμου.

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- επιβάλλεται να ενισχυθούν πρωτοβουλίες ευαισθητοποιημένων και φωτισμένων εκπαιδευτικών, που παρακινούν τους νέους σε συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες με πρωτότυπα συνήθως έργα τους.
- διοργάνωση σχολικών επιμορφωτικών επισκέψεων σε μουσεία, πινακοθήκες και θέατρα, ώστε οι νέοι να έρχονται σε επαφή και να εντρυφούν στις καλές τέχνες, που θα πάψουν έτσι να θεωρούνται ενασχόληση της ελίτ και θα απαλλαγούν από τον πολυτελικό χαρακτήρα τους.

Ολοκληρώνοντας την επιστολή μου, κυρίες και κύριοι, θα ήθελα, για μια ακόμη φορά, να επισημάνω ότι η τέχνη αποτελεί δραστηριότητα που έχει βαθύ παιδαγωγικό χαρακτήρα. Επομένως, πρέπει να διοργανώσουμε καλλιτεχνικό φεστιβάλ στον δήμο μας φέτος το καλοκαίρι, για να φέρουμε τους νέους σε επαφή με την καλή μουσική και το ποιοτικό θέατρο και να αναδείξουμε για μια ακόμη φορά το υψηλό μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο των κατοίκων της περιοχής μας. Έτσι, θα εμπεδώσουμε τη ρήση του Τσάτσου, που, λίγα χρόνια πριν, υποστήριζε πως «η αισθητική παιδεία δεν είναι πολυτέλεια αλλά ανάγκη».

Με εκτίμηση